

Politik Bilim

Sel Gider Kum Kalır...

Aykut Göker

<http://www.inovasyon.org>; hagoker@ttmail.com

Başlık Tülay Akarsoy'a ait.

Konu 'Otomotivde Strateji' olunca, başlığı da onun atması münasip oldu...

Geçen hafta anlatmaya çalıştığım, Başkent'imizin 'otomobilli hâlleri' aklınızın bir köşesinde kalsın. Gelelim, asıl konumuz olan **Türkiye Otomotiv Strateji Belgesi ve 2011-2014 Eylem Planı**'na... Konuya ilişkin açıklamayı, 14 Nisan'da, Sanayi ve Ticaret Bakanı Nihat Ergün yapmıştı. 'Otomotiv' söz konusu olunca, her zamanki gibi, açıklanan stratejinin değerlendirilmesinde sözü işin erbâbına, Tülay Akarsoy'a bırakıyorum:

"Otomotiv sektörü gibi küreselleşmenin yoğun olduğu sektörlerde, ülkenin ve o ülkedeki insanların yararından söz edilecekse, 'kalmayı beklenen kum' büyük ölçüde bilgi temelli yetkinliklerdir. Bu açıdan bakıldığında, birkaç nokta dışında, söz konusu Strateji ve Eylem Planı'nın hayata geçmesini dilemekten başka bir şey yok gibi gözükmektedir. Özellikle 'otomotivde ARGE ve tasarım merkezi olma' hedefine katılmamak mümkün değildir.

"Belgede, sektörle ilgili aktörlerin yabancısı olmadığı saptamalar ve çözüm önerileri yer almaktadır. Zâten, belgenin hazırlanmasına, sektör temsilcilerinin de katıldıkları açıklanmıştır. 2000'li yılların başında yapılan çalışmalarda da otomotiv sanayicileri, özellikle otomotiv ana sanayiinden olanlar, Türkiye'nin otomotivde bir üretim üssü olduğunu belirtiyor; ama bu üsteki üretim hatlarının / tesislerinin her an başka ülkelere götürülme tehdidi altında olduğundan da söz ediyorlardı. Bu sorunun çözüm yolu, kabaca söylemek gerekirse, kavram geliştirme, tasarım, tasarım doğrulama, imalât, satış, satış sonrası hizmetler, pazar araştırması, müşteri taleplerinin değerlendirilmesi gibi etkinlik halkalarını içeren otomotiv değer zincirinde, sâdece, düşük katma değer yaratan imalât halkasında değil, yüksek katma değer yaratan diğer halkalarda da söz sahibi olabilmekten geçiyordu.

"Aslında sanayicilerin 2000'li yıllarda seslendirdikleri talepleriyle, 1990'lı yılların ortalarından beri hibe olarak verilen araştırma ve teknoloji geliştirme (ATG) desteklerinin buluşması da bir tesadüf değildi. Bugün de çeşitli devlet kurumları aracılığıyla verilmesi sürdürülen, dolayısıyla da çeşitlendirilen ATG ve Yenileşim destekleri, sanayicileri yüreklendirmektedir. Belgeden anlaşılmaktadır ki, söz konusu kamu destekleri, otomotiv sanayiinde bazı konulara odaklanarak artacaktır. Ancak, 90'lı yıllardan bu yana verilen desteklerin sağladığı yararlar hiç ölçülmemiştir. Bu konuda sürekli ve sistematik bir değerlendirme yapılabilseydi, yeni destek mekanizmalarının inşası ve stratejinin saptanmasında, çok daha isabetli davranılmış olacaktı.

"Sayın Bakan açıklamasında önemli bir noktaya değinerek, görüşlerini 'Üretim, montaj ve dünyaya entegrasyon konularında sergilediğimiz başarıyı kendi tasarım, model ve markalarımızı oluşturma gibi alanlara da taşımamız icap ederdi' biçiminde dile getiriyor. Ancak, benim kanımca, küreselleşmiş otomotiv üretiminin uluslararası değer zincirinde Türkiye'nin yer alma biçimiyle yerli marka yaratmanın eylem plânlarını çakıştırmak mümkün gözükmemektedir. Türkiye'de otomotiv ana sanayiindeki firmaların büyük bir çoğunluğu küresel otomotiv şirketlerinin lisansı ve ortaklığı ile dünya pazarlarına üretim yapmaktadırlar. Bu durum dünyaya entegrasyonu kolaylaştırmaktadır. Bu nedendir ki, aynı belgede, fikrî ve sınâî mülkiyetin 'yerleşik' ['yerli' değil!] şirketlere ait olması ifadesi geçmektedir. Sektörün Türkiye'deki yapısı bu ifadeyi zorunlu kılmaktadır.

"Zâten, belgeye dönüldüğünde de görülmektedir ki, yerli marka tercihlerinin ağır vasıta ve hafif ticarî araçlara kaydırılmasının daha doğru olacağı vurgulanmakta; ancak, 'yerlilik oranı' [bu,

Türkiye açısından geçerliliğini yitirmemiş bir kavramdır] yüksek, dış pazarlarda rekabet gücü olan, pek çok teknolojisine hâkim olduğumuz bir binek otodan söz edilememektedir. Yine de, 'yerli markanın' oluşturulması konusunda, Otomotiv Sanayii Derneği-OSD'nin hazırladığı Ulusal Odak Projesi önerisinin açıklanmasını beklemekte yarar vardır."

Akarsoy'un görüşlerinin devamına gelecek hafta yer vereceğim.

CBT. 06 Mayıs 2011